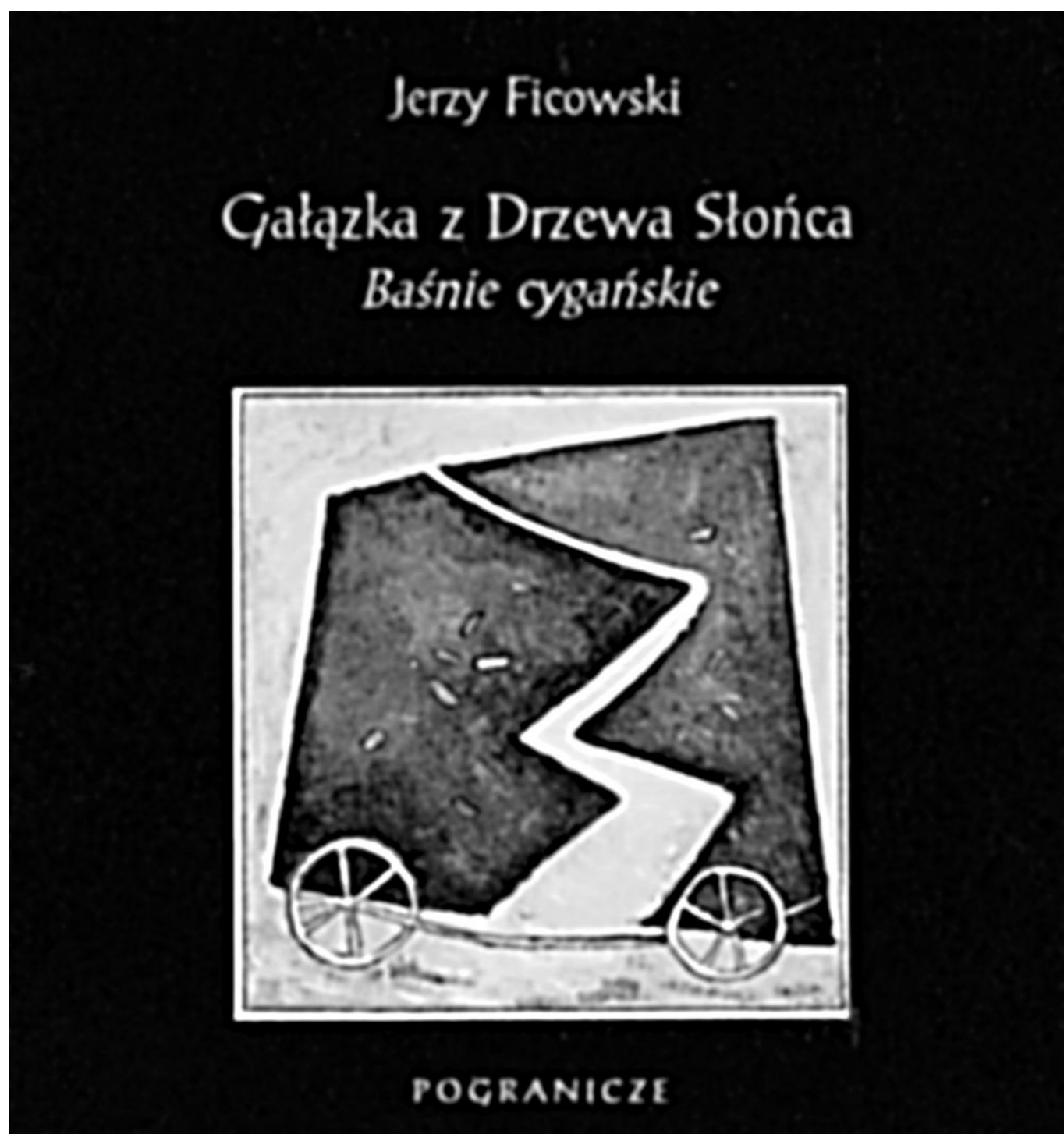


Baśnie z Drzewa Słońca

Za siedmioma górami, za siedmioma rzekami... Ten magiczny drogowskaz, wskazujący kierunek ku antypodom wyobraźni, doskonale znamy z lat dziecięcych. Często również w dorosłym życiu, zagłębiając się w zbiorach baśni, wkraczamy na tę drogę prowadzącą nas w świat magii, symboli i rzeczywistości archetypicznej.

W mojej baśniowej biblioteczce poczesne miejsce zajmuje książka Jerzego Ficowskiego „Gałązka z Drzewa Słońca” z wiele mówiącym podtytułem „Baśnie Cygańskie”. Już samo nazwisko autora wskazuje, że jest to książka nietuzinkowa. Ten wybitny poeta, pisarz, tłumacz i autor książek z dziedziny etnografii, historii sztuki i literatury, badacz twórczości Brunona Schulza, od wielu lat przybliża i popularyzuje również kulturę Romów w Polsce.



„Gałązka...” jest literackim opracowaniem zebranych przez autora baśni cygańskich, pierwszym w Polsce o tak szerokim adresacie i zasięgu oddziaływania. Pobrzmiwa w nich odgłos wędrujących taborów, melodii śpiewanych przy ognisku i dźwięków przyrody otaczającej świat cygańskich nomadów. Ficowski wkraczając w tę baśniową krainę opisuje ją w piękny literacko sposób, prowadząc naszą wyobraźnię na spotkanie z kulturą jakże często niedocenianą i marginalizowaną. Stereotyp Cygana – złodziejaska i utracjusza czy obcego, którym straszy się dzieci, jest powszechnie zakorzeniony w naszej świadomości. Często ulegają mu nawet tzw. autorytety moralne. W baśniach Ficowskiego, które całkowicie wykraczają poza ten utarty stereotyp, wędrujący bazarz z cygańskiego taboru wprowadza nas do wnętrza cygańskiego świata, poznajemy jego kosmogonię, a także wartości, na których jest ufundowany.

Baśnie opowiedziane przez wszędobylski wiatr, wyśpiewane przez leśne ptaki i szum starych drzew mówią o tęsknocie za wędrownym życiem, umiłowaniu przestrzeni, lasu, zwierząt i gwiazd. Te wartości, tak bliskie kulturze Romów, są najczęściej uznawane za bezwartościowe w pedagogice mieszczańskiej, gdzie dzieciom od najmłodszych lat wpaja się umiłowanie dobrobytu i stabilizacji. Zapewne ten konflikt dwóch różnych postaw życiowych stał się również przyczyną nietolerancji i niechęci wobec Cyganów. A szkoda, bo barwna kultura Romów jest przebogata i godna poznania. Warto więc sięgnąć po „Gałązkę z Drzewa Słońca”, aby podążyć razem z magicznym taborom w baśniową krainę wyobraźni i opowieści wędrownych Cyganów.

Dariusz Matusiak

Jerzy Ficowski, *Gałązka z Drzewa Słońca. Baśnie cygańskie*, Wydawnictwo Pogranicze, Sejny 1999